

TƯ TƯỞNG XÂY DỰNG KỶ LUẬT VÀ KỶ LUẬT TỰ GIÁC CỦA V.I.LÊNIN VÀ Ý NGHĨA TRONG SỰ NGHIỆP CÁCH MẠNG VIỆT NAM HIỆN NAY

NGUYỄN KIM TÔN*

Năm 1918, V.I.Lênin đã viết tác phẩm “Những nhiệm vụ trước mắt của Chính quyền Xô-viết”. Trong tác phẩm, V.I.Lênin đã khẳng định nhiệm vụ cơ bản và quan trọng nhất của sự nghiệp cách mạng nước Nga trong tình hình mới là nhiệm vụ tổ chức *quản lý* nước Nga. Để thực hiện thành công việc tổ chức, quản lý và điều hành có hiệu quả nền kinh tế, việc nâng cao kỷ luật và kỷ luật tự giác của người lao động được V.I.Lênin khẳng định nhiều lần trong tác phẩm.

Theo V.I.Lênin, những khẩu hiệu chủ yếu trước mắt của Chính quyền xô- viết là: *“Hãy tính toán tiền nông cho cẩn thận và thành thực, hãy chi tiêu tiết kiệm, đừng lười biếng, đừng tham ô, hãy triệt để tuân theo kỷ luật trong lao động”*¹.

Việc xác định khẩu hiệu: *“Hãy triệt để tuân theo kỷ luật trong lao động”*² là một trong những khẩu hiệu chủ yếu trước mắt đã nói lên phân nào vai trò và tầm quan trọng của kỷ luật và kỷ luật tự giác của người lao động trong sự nghiệp cách mạng nước Nga lúc bấy giờ.

Vai trò đó đã được luận chứng bằng những lý luận và căn cứ thực tiễn rất rõ ràng, được thể hiện trên những khía cạnh sau:

+ *Góp phần hạn chế những thiệt hại do sự yếu kém trong quản lý, trong tổ chức kiểm kê và kiểm soát.*

V.I.Lênin cho rằng, để chiến thắng hoàn toàn chủ nghĩa tư bản thì cần phải tạo ra những điều kiện cho giai cấp tư sản không thể tồn tại được và tái sinh được nữa. Muốn vậy, cần *“tổ chức cho toàn dân kiểm kê và kiểm soát một cách hết sức chặt chẽ sự sản xuất và phân phối sản phẩm”*³, thiết lập một hệ thống quan hệ tổ chức mới cực kỳ phức tạp về kinh tế, thật sự xã hội hóa sản xuất và đảm bảo nâng cao năng suất lao động trong phạm vi toàn quốc. Điều này đòi hỏi các nhà lãnh đạo Xô-viết phải tận dụng các chuyên gia tư sản, trả lương họ thật cao để thu hút họ

* Viện Chủ nghĩa xã hội khoa học. Học viện Chính trị – Hành chính Quốc gia Hồ Chí Minh.

¹ V.I.Lênin (1977) *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr211.

² V.I.Lênin (1977) *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr211.

³ V.I.Lênin (1977), *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr213

tham gia chỉ đạo quản lý nhân dân lao động, nhằm đẩy mạnh hết sức nhanh chóng nền kinh tế đất nước. Các khoản lương cao đó như những khoản “lệ phí”, những khoản “công vật” để “*cải tổ lao động của nhân dân theo thành tựu mới nhất của khoa học và kỹ thuật*”⁴. Muốn tiết kiệm những khoản tiền “công vật” đó, thì chỉ có một cách duy nhất là tăng cường tổ chức kỷ luật mà thôi. Nếu tính tổ chức và ý thức kỷ luật được thiết lập một cách chặt chẽ thì chỉ trong vòng một năm sau, Chính quyền Xô-viết sẽ trút bỏ được hoàn toàn các khoản “công vật” đó.

+ Góp phần tăng năng suất lao động:

Theo V.I.Lênin, muốn nâng cao năng suất lao động “*phải có cơ sở vật chất của nền đại công nghiệp*”⁵; “*nâng cao trình độ học vấn và văn hóa của quần chúng nhân dân*”⁶; “*nâng cao tinh thần kỷ luật của những người lao động, kỹ năng lao động của họ, tính khéo léo của họ, phải tăng thêm cường độ lao động và tổ chức lao động cho tốt hơn*”⁷.

Về cơ sở vật chất, nước Nga Xô-viết có những thuận lợi nhất định, đó là sự giàu có và phong phú của các nguồn tài nguyên thiên nhiên như than đá, dầu lửa, than bùn, quặng, sức nước, rừng...; việc nâng cao trình độ học vấn đã và đang được đẩy mạnh; còn việc nâng cao tinh thần kỷ luật, đây là một nhiệm vụ lâu dài và khó khăn, đặc biệt trong tình trạng nhân dân lao động Nga vừa thoát khỏi ách áp bức dã man chưa từng có thì việc này lại càng khó khăn hơn. Tuy nhiên, không vì thế mà Chính quyền Xô-viết nao núng, tuyệt vọng trước sự công kích của kẻ thù về tình trạng trên, không vì thế mà che giấu sự thật; trái lại, Chính quyền Xô-viết sẽ tăng cường những biện pháp để đấu tranh chống lại chúng.

+ Góp phần chống lại sự phản kháng của những phần tử phản động:

Đặc điểm của sự nghiệp cách mạng nước Nga lúc bấy giờ là một nước tiểu nông, vừa thoát khỏi chế độ Nga hoàng và bọn Kê-ren-xki cộng với chính sách khiêu khích của bọn đầy tớ của giai cấp tư sản. Chính vì vậy, tình trạng vô chính phủ tự phát, sự thất vọng hoặc phần nộ không duyên cớ xuất hiện không ít. Nó đòi hỏi những phần tử ưu tú trong công nhân và nông dân, cần phải cố gắng cao độ để làm chuyển biến hẳn tình trạng trên và thiết lập một trạng thái có trật tự và có kỷ luật. Chỉ khi nào, những phần tử ưu tú của giai cấp công nhân và nông dân thiết lập được những trật tự trên, thì khi đó họ mới có đủ khả năng để chiến thắng hoàn toàn giai cấp tư sản, nhất là giai cấp tư sản nông dân là những lực lượng ngoan cố nhất.

Từ những vai trò to lớn và sự cần thiết của việc nâng cao kỷ luật và kỷ luật tự giác của người lao động, V.I.Lênin đã coi đây là một nhiệm vụ quan trọng trong công tác quản lý, tổ chức xây dựng chế độ xã hội mới: “*Đội tiên phong giác ngộ nhất của giai cấp vô sản Nga đã tự đặt cho mình nhiệm vụ là nâng cao kỷ luật lao động*”⁸. Để làm được nhiệm vụ này, V.I.Lênin đã đưa ra nhiều biện pháp khác nhau, trong đó có những biện pháp cần thiết như:

⁴ V.I.Lênin (1977), *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr220

⁵ V.I.Lênin (1977), *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr229

⁶ V.I.Lênin (1977), *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr229

⁷ V.I.Lênin (1977), *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr230

⁸ V.I.Lênin: *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova 1977, t36. tr231.

- Thứ nhất, học cách quản lý tiến bộ của CNTB:

Theo V.I.Lênin, so với các nước tiên tiến thì người Nga lao động kém, do ảnh hưởng của những tàn tích nông nô còn tồn tại dai dẳng. Chính quyền Xô- viết cần phải học cách làm việc, học những thành tựu mới nhất của chủ nghĩa tư bản, trong đó có phương pháp quản lý Tay-lo để xây dựng những phương pháp làm việc hợp lý nhất, áp dụng những hình thức kiểm kê và kiểm soát sản phẩm hoàn thiện nhất. Hơn thế nữa, việc kết hợp những thành quả tiến bộ của chủ nghĩa tư bản với sự tiến bộ của Chính quyền Xô- viết là một trong những nhân tố quan trọng để thực hiện thành công sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội.

- Thứ hai, tổ chức thi đua:

Một giải pháp quan trọng khác để nâng cao kỷ luật và kỷ luật tự giác của người lao động đó là việc tổ chức thi đua. Tổ chức thi đua sẽ giúp cho người lao động thực sự tham gia vào công tác quản lý các Chính quyền Xô- viết. Thi đua cả trên lĩnh vực chính trị và kinh tế. Tuy nhiên, thi đua trên lĩnh vực kinh tế theo V.I.Lênin sẽ khó khăn hơn nhiều. Trong công tác thi đua, báo chí sẽ có những đóng góp to lớn. Nhờ báo chí, việc công khai thông tin sẽ được thực hiện, những điển hình tiên tiến sẽ được nêu gương, trái lại tình trạng vô tổ chức, vô chính phủ, đầu cơ sẽ được đưa ra trước ánh sáng, xử lý công khai và nghiêm minh. Qua đó, góp phần thúc đẩy phong trào thi đua phát triển, kích thích quần chúng nhân dân hăng hái tham gia lao động sản xuất, xây dựng tinh thần kỷ luật và kỷ luật tự giác một cách nghiêm túc.

- Thứ ba, áp dụng các hình thức chuyên chính vô sản:

V.I.Lênin khẳng định rằng, để nâng cao năng suất lao động thì cần phải chú ý tới những đặc điểm của thời kỳ quá độ, từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội để có những biện pháp thích hợp, *“một mặt, phải xây dựng được những cơ sở của việc tổ chức thi đua xã hội chủ nghĩa và, mặt khác, phải dùng những phương pháp cưỡng bức”*⁹.

Những phương pháp cưỡng bức đó đồng thời là các hình thức của chuyên chính vô sản. Những hình thức chuyên chính là cần thiết và tất yếu trong thời kỳ quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội. Bởi trước hết, chuyên chính để thẳng tay đập tan sự phản kháng của bọn bóc lột; mặt khác, chuyên chính để đập tan và ngăn chặn những phản tử lưu manh vô chính phủ, vô tổ chức, vô kỷ luật của một bộ phận nhân dân còn dao động ngả nghiêng, chưa ý thức, chưa giác ngộ được ý thức kỷ luật lao động.

- Thứ tư, nâng cao vai trò của báo chí:

Báo chí là một công cụ to lớn, có vai trò hết sức quan trọng để nâng cao ý thức kỷ luật tự giác của người lao động. Báo chí sẽ góp phần vạch mặt, công khai những tiêu cực trong xã hội, phê phán thẳng thắn những tiêu cực của các công xã, qua đó góp phần loại bỏ những tiêu cực, đó như là những ung nhọt của xã hội. Báo chí sẽ tuyên truyền, phổ biến những kinh nghiệm, cách làm ăn mới có hiệu quả của các công xã, các đơn vị kinh tế cho những công xã, những đơn vị còn lại, nâng cao ý thức kỷ luật, hiệu quả quản lý và hiệu quả kinh tế. Báo chí sẽ góp

⁹ V.I.Lênin (1977) *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr232

phần nâng cao vai trò, nêu gương trong việc xây dựng đạo đức mới. Hơn nữa, báo chí cũng sẽ góp phần hỗ trợ sự cường bức trong việc tổ chức lao động khi cần thiết.

- Thứ năm, nâng cao vai trò của tòa án:

V.I.Lênin khẳng định trong Bản sơ thảo lần đầu “Những nhiệm vụ trước mắt của Chính quyền Xô- viết” rằng: *“Khi bàn đến vấn đề chính đôn kỷ luật và kỷ luật tự giác của những người lao động thì cần đặc biệt nhấn mạnh đến vai trò quan trọng hiện nay của các tòa án.”*¹⁰ Nhưng tòa án trong Chế độ Xô- viết khác hẳn tòa án trong xã hội tư bản chủ nghĩa. Trong Nhà nước Xô- viết, tòa án được tổ chức trên những nguyên tắc mới, là cơ quan của Nhà nước vô sản với những nhiệm vụ mới, không phải là bộ máy bóc lột nhân dân lao động, mà là một công cụ để bảo đảm cho tất cả mọi người đều có thể tham gia vào quản lý nhà nước, là công cụ để giáo dục kỷ luật. Tòa án thực hiện chức năng giáo dục kỷ luật của mình, bằng việc tìm ra những người vi phạm kỷ luật lao động, truy tố chúng trước tòa và thẳng tay trừng trị chúng.

- Thứ sáu, thực hiện nguyên tắc tập trung dân chủ:

Để tăng cường tính kỷ luật lao động cho người dân thì cần áp dụng đầy đủ và hợp lý nguyên tắc tập trung dân chủ trong quản lý xã hội. Tập trung chính là để thống nhất ý chí, còn dân chủ để bảo đảm cho mọi người dân đều có thể tham gia vào quản lý nhà nước. Người khẳng định: *“Phải hướng họ đi theo con đường đúng đắn, con đường kỷ luật lao động, con đường phối hợp nhiệm vụ, hợp mít-tinh thảo luận về điều kiện lao động với nhiệm vụ phải tuyệt đối phục tùng ý chí của nhà lãnh đạo Xô- viết, của nhà độc tài trong khi làm việc.”*¹¹

Tập trung sẽ rất cần thiết để tăng cường tính kỷ luật, bởi theo V.I.Lênin, nền đại công nghiệp cơ khí đòi hỏi phải có sự thống nhất ý chí hành động của mọi người, điều tiết hành động của từng cá nhân, của hàng trăm, hàng nghìn người. Sự thống nhất ý chí đó chỉ có thể được thực hiện “bằng cách làm cho ý chí của hàng nghìn người phục tùng ý chí của một người.”¹²

Bên cạnh thực hiện nguyên tắc tập trung để thống nhất ý chí hành động, điều tiết hành động của hàng trăm, hàng nghìn người thì thực hiện dân chủ cũng là một biện pháp hữu hiệu và cần thiết không thể thiếu, nhằm nâng cao ý thức tự giác kỷ luật cho người lao động. Việc thực hiện dân chủ có thể thông qua các hình thức mít-tinh thảo luận. Đây là hình thức để người lao động chuyển từ kỷ luật lao động do bọn bóc lột bắt buộc sang kỷ luật tự giác và tự nguyện.

Qua phân tích trên, chúng ta thấy những vấn đề mà V.I.Lênin đề cập trong tác phẩm “Những nhiệm vụ trước mắt của Chính quyền Xô- viết” để nâng cao kỷ luật và kỷ luật tự giác của người lao động là rất thiết thực và toàn diện. Tuy nhiên, tùy theo điều kiện và hoàn cảnh lịch sử cụ thể mà áp dụng những biện pháp khác nhau, nhấn mạnh biện pháp này hay nhấn mạnh biện pháp khác.

¹⁰ V.I.Lênin (1977) *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr199

¹¹ V.I.Lênin (1977) *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr247.

¹² V.I.Lênin (1977) *Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, Matxcova, t36. tr245.

Tác phẩm “Những nhiệm vụ trước mắt của Chính quyền Xô-viết” đã ra đời cách đây hơn 90 năm, nhưng tư tưởng nâng cao kỷ luật và kỷ luật tự giác của người lao động vẫn còn nguyên giá trị đối với cách mạng Việt Nam.

Bước vào thời kỳ đổi mới, nhiệm vụ cách mạng Việt Nam đang chuyển sang trang mới. Bên cạnh lợi ích chung của toàn dân tộc, những lợi ích cá nhân ngày càng được đề cao. Sự đề cao lợi ích cá nhân, cùng với sự tác động của cơ chế thị trường và sự lạc hậu của cơ sở kinh tế, đã và đang tác động tiêu cực đến ý thức của người dân, trong đó có ý thức kỷ luật tự giác. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng khẳng định: “Kỷ cương, kỷ luật ở nhiều nơi không nghiêm”¹³. “Tình trạng suy thoái, xuống cấp về đạo đức, lối sống, sự gia tăng tệ nạn xã hội và tội phạm đáng lo ngại, nhất là trong lớp trẻ.”¹⁴

Tình trạng đáng buồn đó đang gây ra những tổn thất, những thiệt hại to lớn. “Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB) ước tính, chỉ riêng các vụ tai nạn giao thông đường bộ, đã làm kinh tế Việt Nam thiệt hại 885 triệu USD mỗi năm”¹⁵. “Theo báo cáo từ Ủy ban An toàn giao thông quốc gia, trong năm 2009, cả nước xảy ra 12.492 vụ tai nạn giao thông, làm chết 11.516 người”¹⁶. “Tai nạn lao động năm 2009 xảy ra 6.250 vụ, gây thiệt hại 39,388 tỉ đồng làm 550 người chết”¹⁷. Phần lớn những vụ tai nạn giao thông là do ý thức chấp hành luật giao thông của người tham gia giao thông kém. Còn những vụ tai nạn lao động do ý thức của cả người chủ sử dụng lao động và bản thân người lao động không chấp hành nghiêm chỉnh các biện pháp an toàn lao động. Còn tình trạng tham nhũng chỉ tính riêng tại thủ đô “Hà Nội, thiệt hại do tham nhũng ước tính năm 2009 là 70 tỷ đồng.”¹⁸

Trước sự thiệt hại to lớn đó, đòi hỏi Đảng và Nhà nước ta phải có những quyết sách, những giải pháp phù hợp, nhằm nâng cao ý thức kỷ luật và kỷ luật tự giác cho toàn thể nhân dân nói chung và cán bộ, đảng viên nói riêng. Một lần nữa, tư tưởng xây dựng kỷ luật và kỷ luật tự giác của người lao động thông qua tác phẩm của V.I.Lênin “Những nhiệm vụ trước mắt của Chính quyền Xô- viết” vẫn có ý nghĩa soi sáng, chỉ đạo thực tiễn cách mạng Việt Nam.

Vận dụng tư tưởng này vào thực tiễn cách mạng Việt Nam, Đảng và Nhà nước ta phải áp dụng nhuần nhuyễn từng phương pháp, giải pháp khác nhau, cũng như là sự kết hợp đồng bộ của những phương pháp, giải pháp đó. Sự kết hợp đó có thể chia thành hai nhóm giải pháp lớn:

- Nhóm giải pháp giáo dục, thuyết phục có thể thông qua các hệ thống phương tiện truyền thông, hệ thống giáo dục quốc dân, thông qua quá trình sinh hoạt dân chủ của các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, thông qua quá trình giáo dục của gia đình và quá trình tự giáo dục của mỗi cá nhân.

¹³ Đảng Cộng sản Việt Nam (2009), Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X, Nxb. Chính trị Quốc gia, tr64.

¹⁴ Đảng Cộng sản Việt Nam (2009), Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X, Nxb. Chính trị Quốc gia, tr173,174.

¹⁵ www.vtc.vn

¹⁶ www.chinhphu.vn

¹⁷ www.Laodong.com.vn

¹⁸ www.cpv.org.vn

- Các biện pháp có tính cưỡng chế chính là nâng cao sức mạnh và hiệu lực quản lý của bộ máy nhà nước, để bộ máy nhà nước có đủ sức đưa ra những chính sách đúng đắn nhất, quản lý, giám sát chặt chẽ, đảm bảo mọi cán bộ, đảng viên và nhân dân đều thực hiện những chính sách đó, đủ sức phát hiện và xử lý nghiêm minh những cá nhân vi phạm kỷ luật, vi phạm chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước, không để sót những cá nhân có những hành vi sai trái ngang nhiên lộng hành.

Hai nhóm giải pháp có mối quan hệ biện chứng và tác động lẫn nhau. Giáo dục, thuyết phục tốt sẽ giúp cho biện pháp cưỡng chế được dễ dàng hơn; ngược lại, biện pháp cưỡng chế cũng sẽ là biện pháp giáo dục tốt khi nó được áp dụng một cách phù hợp. Nếu giáo dục, thuyết phục tốt mà kiểm tra, xử lý không nghiêm thì người dân nghi ngờ, không sợ, thậm chí như là một hiện tượng “nhờn thuốc”. Còn xử lý nghiêm mà không giáo dục thuyết phục tốt thì dễ làm cho người dân không hiểu, không tin. Giáo dục, thuyết phục tốt kết hợp với những biện pháp cưỡng chế nghiêm minh của pháp luật sẽ làm cho người dân thực sự “tâm phục, khẩu phục”. Tuy nhiên, trong hoàn cảnh và điều kiện nước ta hiện nay, cần phải biết nhấn mạnh tới mặt cưỡng chế hay mặt giáo dục, thuyết phục?

Thực tế, sự quản lý của Nhà nước và thực thi nhiệm vụ của các cơ quan chức năng đang gặp rất nhiều khó khăn, vì ý thức kỷ luật và kỷ luật tự giác của người dân hiện nay còn yếu kém. Điều này đòi hỏi vừa phải áp dụng những biện pháp giáo dục, thuyết phục, nhưng đặc biệt cần phải nhấn mạnh các biện pháp cưỡng chế để buộc người dân phải tuân theo. Bởi thực tế, có rất nhiều người hiểu rõ luật pháp và những nguy hại do tình trạng vi phạm pháp luật gây ra, nhưng vẫn không thực hiện. Biện pháp cưỡng chế sẽ là những biện pháp hữu hiệu nhất để buộc các đối tượng này phải tuân theo pháp luật, từ đó rèn luyện tính tự giác chấp hành kỷ luật cho họ.

Việc áp dụng các biện pháp cưỡng chế yêu cầu Nhà nước phải xây dựng một bộ máy quản lý đủ mạnh với đội ngũ cán bộ, công chức trong sạch, có đủ trình độ. Bên cạnh đó cần phải hoàn thiện hệ thống pháp luật, nâng cao mức xử phạt và hình phạt trong một số hành vi vi phạm pháp luật, đặc biệt là trong vi phạm hành chính, phân định rõ ràng trách nhiệm của từng cá nhân, tổ chức, cần nâng cao nghĩa vụ, trách nhiệm và quyền hạn của người đứng đầu.

Cần thay đổi nhận thức trong phương thức quản lý của một số cơ quan chức năng nhà nước. Không nên dựa quá nhiều vào tính tự giác của người dân khi thực thi nhiệm vụ, mà phải kết hợp nhuần nhuyễn giữa việc nâng cao ý thức kỷ luật và kỷ luật tự giác của người dân, với sức mạnh chuyên chính của bộ máy nhà nước. Nếu thực thi nhiệm vụ mà dựa quá nhiều vào ý thức tự giác của người dân khi ý thức tự giác của người dân còn yếu kém thì thất bại là điều khó tránh khỏi.

Nâng cao kỷ luật và kỷ luật tự giác cho người lao động là một trong những tư tưởng quan trọng mà V.I.Lênin đã thể hiện trong tác phẩm, đồng thời nó cũng là những nhiệm vụ cấp bách của Nhà nước Nga Xô-viết trong những năm đầu tiên xây dựng CNXH.

Nắm vững và hiểu rõ bản chất tư tưởng đó, áp dụng sáng tạo vào thực tiễn cách mạng Việt Nam hiện nay sẽ tạo ra những động lực to lớn, thúc đẩy sự nghiệp đổi mới, góp phần vào sự tăng trưởng và phát triển kinh tế, thực hiện thắng lợi mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh mà toàn Đảng, toàn dân ta đang hướng tới.

